

Provinciaal Inpassingsplan Schil Naardermeer

Concept Ontwerp

Aanmeldingsnotitie m.e.r.

Aanmeldingsnotitie

Onderwerp: M.e.r.-beoordeling Schil Naardermeer

Projectnummer: 360910

Datum: 19-10-2018

1 Inleiding

De provincie Noord-Holland heeft het voornemen om een gebied rondom het Naardermeer te ontwikkelen tot natuurgebied (de 'schil rond het Naardermeer'). In de vigerende bestemmingsplannen heeft een deel van het plangebied een agrarische bestemming. Daarnaast ligt op een deel van de gronden met een natuurbestemming een functieaanduiding 'agrarisch', waarmee beperkt agrarisch gebruik mogelijk is. Om het natuurgebied volledig te kunnen ontwikkelen stelt de provincie een inpassingsplan op waarin het gebied een volledige natuurbestemming krijgt. De agrarische bestemmingen/functieaanduidingen komen dan te vervallen. Deze bestemmingswijziging maakt het mogelijk om circa 223 hectare grond die momenteel nog (deels) in agrarisch gebruik is om te vormen naar natuur. Om het milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming van het inpassingsplan, moet worden getoetst of in het kader van deze ontwikkeling een milieueffectrapportage¹ nodig is. Uit het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) volgt dat voor deze ontwikkeling een m.e.r.-beoordeling moet worden uitgevoerd. In deze aanmeldingsnotitie is de m.e.r.-beoordeling van de voorgenomen activiteit opgenomen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de voorgenomen activiteit (hoofdstuk 2), de m.e.r.-procedure (hoofdstuk 3) en de potentiële effecten van de voorgenomen activiteit (hoofdstuk 4).

2 Voornemen

Nederland heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor natuur in laagveen moerassen. Het Naardermeer behoort tot de belangrijkste laagveenmoerassen van Nederland en vormt de bakermat van de natuurbescherming in Nederland. Het gebied is begrensd als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en is aangewezen als Natura 2000-gebied. De realisatie daarvan is de verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. De provincie heeft met het Rijk afgesproken dat in 2027 de realisatie van het NNN afgerond is.

Rondom het Naardermeer ligt de zogenaamde schil, die begrensd is als NNN en Natura 2000. Dit gebied is van groot belang als hydrologische buffer rondom het Naardermeer. Voorwaarde voor het goed functioneren van deze buffer is een hoogwaardige inrichting en beheer als natuurgebied met een hoger waterpeil. Tevens moet de agrarische belasting en stikstofdepositie worden teruggedrongen. Voor het duurzaam in stand houden van het Naardermeer is het juiste waterpeil en herstel van de invloed van voedselarm schoon kwelwater belangrijk. De meeste percelen in de schil zijn reeds verworven, enkele cruciale schakels hierin ontbreken nog. Hier vinden nu nog bedrijfsmatige agrarische activiteiten plaats, die realisatie van de natuur (laagveen en rietmoeras) verhinderen. Dit natuurdoel valt niet te combineren met bedrijfsmatige agrarische activiteiten. De desbetreffende percelen zullen derhalve aan de bedrijfsmatige inzet ten behoeve van landbouwproductie worden

¹ Milieueffectrapportage wordt afgekort als m.e.r. als het om de procedure gaat en als MER als het om het rapport gaat.

onttrokken.

Figuur 2.1: Luchtfoto Schil Naardermeer. Rood is de begrenzing van het projectgebied van het inpassingsplan.

3 Toets aan het Besluit m.e.r.

3.1 Welke m.e.r.-procedure is van toepassing

Het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.) is ontwikkeld om het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Voor een aantal activiteiten geldt daarom een zogenoemde m.e.r.-plicht (C-lijst in het Besluit m.e.r.). Deze activiteiten worden gekenmerkt door het feit dat zij over het algemeen belangrijke nadelige milieugevolgen hebben. Voor andere activiteiten geldt dat zij afhankelijk van de omstandigheden nadelige milieugevolgen *kunnen* hebben (D-lijst in het Besluit m.e.r.). Voor deze laatste activiteiten geldt een zogenoemde m.e.r.-beoordelingsplicht.

Het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) geeft aan of voor een project een m.e.r.- (beoordelings)plicht van toepassing is. De onderhavige ontwikkeling betreft de realisatie van een natuurgebied, wat als activiteit is opgenomen in de D-lijst onder categorie D9 (Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan, zie tabel 3.1).

Het Besluit m.e.r. geeft onder 'gevallen' per activiteit aan wat de relevante (indicatieve) drempel is voor een m.e.r.- (beoordelings)plicht. Met de ontwikkeling van de schil rondom het Naardermeer worden de (indicatieve) drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. overschreden (zie kader 3.1). Indien een activiteit een omvang heeft die boven de drempelwaarden ligt, dient op grond van de selectiecriteria in de Europese richtlijn milieueffectbeoordeling te worden vastgesteld of belangrijke nadelige gevolgen van de activiteit voor het milieu kunnen worden uitgesloten, een zogenoemde 'm.e.r.-beoordeling'. Pas als is vastgesteld dat belangrijk nadelige gevolgen zijn uitgesloten, geldt voor de activiteit geen verdere m.e.r.-plicht.

KADER 3.1: BOVEN OF ONDER DE DREMPELWAARDE?

Binnen het plangebied zijn drie gebieden te onderscheiden:

- 1) gebieden met de bestemming Agrarisch;
- 2) gebieden met de bestemming Natuur en
- 3) gebieden met de bestemming Natuur met functieaanduiding 'agrarisch'.

In het kader van het Besluit m.e.r. is het relevant om te bepalen welke gebieden meetellen om te bepalen of de activiteit boven of onder de (indicatieve) drempelwaarde ligt. In onderstaande tabel zijn de oppervlaktes van de gebieden opgenomen.

Tabel K3.1: oppervlakte bestemmingen binnen het plangebied Schil Naardermeer

Bestemming Agrarisch	35 ha
Bestemming Natuur	243 ha
Bestemming Natuur met functieaanduiding 'agrarisch'	188 ha
Totaal oppervlak	466 ha

Het Besluit m.e.r. hanteert als drempel tussen 'vormvrije' en 'reguliere' m.e.r.-beoordeling: een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare. Gebieden waar reeds een bestemming Natuur voor geldt, worden niet meegerekend als gebieden waar een functiewijziging wordt doorgevoerd. Dit geldt wel voor gebieden waar een bestemming Agrarisch op ligt. Voor de gebieden waar de bestemming Natuur met functieaanduiding 'agrarisch' geldt, kan worden geredeneerd dat hier met de wijziging in het PIP invulling wordt gegeven aan de al langer geldende bestemming Natuur. Daar staat echter tegenover dat in de praktijk sommige gebieden nog in beperkte mate agrarisch worden gebruikt en dat het PIP het agrarisch gebruik schrapt als functie. Er is daarom voor gekozen ook voor deze gebieden uit te gaan van een functiewijziging. Daardoor komt het totaal oppervlak boven de drempelwaarde van 125 ha.

Tabel 3.1: Activiteit D9 uit het Besluit milieueffectrapportage (d.d. 30-04-2018)

Kolom 1 Activiteiten	Kolom 2 Gevalen	Kolom 3 Plannen	Kolom 4 Besluiten
D9 Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op 1°. een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw of 2°. vestiging van een glastuinbouwgebied of bloembollenteeltgebied van 50 hectare of meer.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en de plannen, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet, de vaststelling van het inrichtingsplan, bedoeld in artikel 17 van de Wet inrichting landelijk gebied, het plan, bedoeld in artikel 11 van de Reconstructiewet concentratiegebieden en het plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratiegebieden.	De vaststelling van het inrichtingsplan, bedoeld in artikel 17 van de Wet inrichting landelijk gebied dan wel een plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratiegebieden dan wel bij het ontbreken daarvan het plan bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet ruimtelijke ordening dan wel bij het ontbreken daarvan van het plan, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van die wet.

3.2 Te volgen procedure

Het bevoegd gezag (college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland) is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. In deze aanmeldingsnotitie is de benodigde informatie opgenomen die nodig is voor de beoordeling of een m.e.r.-procedure nodig is (conform artikel 7.16 Wet milieubeheer).

Het bevoegd gezag neemt in een zo vroeg mogelijk stadium voor de voorbereiding van het besluit een m.e.r.-beoordelingsbeslissing. Onder een zo vroeg mogelijk stadium wordt verstaan het stadium voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp-besluit. Het besluit wordt gepubliceerd in de Staatscourant. Op dit besluit is geen bezwaar/beroep mogelijk. Eventuele bezwaren kunnen worden ingediend in de procedure van het inpassingsplan.

3.3 Doel van de aanmeldingsnotitie

De m.e.r.-beoordeling is een toets van het bevoegd gezag om te bepalen of er bij de voorgenomen activiteit mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen optreden. In het kader van een m.e.r.-beoordeling wordt een aanmeldingsnotitie opgesteld. In een aanmeldingsnotitie wordt op objectieve wijze de informatie verzameld en gepresenteerd die voor deze afweging noodzakelijk is. Op basis van de informatie in de aanmeldingsnotitie besluit het bevoegd gezag of een uitgebreidere m.e.r.-procedure nodig is.

Bij de m.e.r.-beoordeling dient het bevoegd gezag expliciet te beoordelen of hij het noodzakelijk acht om de m.e.r.-procedure te doorlopen. Er kunnen twee uitkomsten zijn:

- Belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen niet uitgesloten worden → er dient een m.e.r.-procedure doorlopen worden.
- Belangrijke nadelige milieugevolgen treden niet op → er wordt gemotiveerd aangegeven dat geen m.e.r.-procedure wordt doorlopen.

Het uitgangspunt bij deze beoordeling is: **Nee, tenzij**

Dit uitgangspunt betekent dat er geen nadere m.e.r.-(beoordeling) nodig is, tenzij er sprake is van mogelijke 'belangrijke nadelige gevolgen' voor het milieu op basis waarvan een dergelijke procedure wel noodzakelijk moet worden geacht. Deze 'belangrijke nadelige gevolgen' moeten worden beoordeeld op basis van het toetsingskader van *Bijlage III EU richtlijn milieubeoordeling projecten*. Het project dient te worden getoetst aan:

1. Kenmerken van de activiteit
 - a: Omvang van het project
 - b: Cumulatie met andere projecten
 - c: Gebruik natuurlijke hulpbronnen
 - d: Productie afvalstoffen
 - e: Verontreiniging en hinder
 - f: Risico op ongevallen
2. Plaats van de activiteit
 - a: bestaand grondgebruik
 - b: Rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen van het gebied
 - c: Opnamevermogen milieu met aandacht voor specifieke gevoelige gebieden
3. Kenmerken van het potentiële effect
 - a: Bereik van het effect
 - b: Grensoverschrijdend karakter
 - c: Orde van grootte en complexiteit effect
 - d: Waarschijnlijkheid effect
 - e: Duur, frequentie en omkeerbaarheid effect

In hoofdstuk 4 wordt de toetsing behandeld. Eerst wordt een beschrijving gegeven van de kenmerken van de activiteit en de plaats van de activiteit en de potentiële effecten die daaruit naar voren komen. Vervolgens wordt ingegaan op de kenmerken van de gevolgen van deze effecten. Hierbij wordt gekeken of er sprake is van mogelijk (belangrijke) nadelige milieugevolgen en of er verzachtende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om eventueel het milieueffect te verminderen of teniet te doen.

4 M.e.r.-beoordeling

1. Kenmerken van het project	Schil Naardermeer Het project omvat de ontwikkeling van natuur. De ontwikkeling wordt mogelijk gemaakt via een inpassingsplan. Het betreft een project (kolom 4) in de zin van het besluit m.e.r..
Omvang van het project (relatie met drempel D lijst)	- Activiteit D9 uit Besluit m.e.r.. Drempelwaarden zijn: 1°. een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw of; 2°. vestiging van een glastuinbouwgebied of bloembollenteeltgebied van 50 hectare of meer. - Dit initiatief omvat: 1°. Circa 223 hectare gebied waarvan de functie wijzigt in natuur; 2°. Geen glastuinbouwgebied of bloembollenteeltgebied. Conclusie: het project zit boven de drempelwaarden. Daarom is voor dit project een 'formele' m.e.r.-beoordeling nodig.
Cumulatie met andere projecten	Er is één project bekend waarmee cumulatieve effecten kunnen ontstaan: Voormeerpassage. Dit betreft een tunnel en een faunapassage onder de spoorweg door. Deze tunnel komt op de oostelijke begrenzing van het plangebied, ter hoogte van Bussum. Door de aanleg van deze tunnel wordt het 'rondje Naardermeer' (een fietspad dat rondom het Naardermeer ligt) compleet gemaakt. De tunnel is m.n. relevant in verband met het extra fietsverkeer dat het kan veroorzaken langs het plangebied. Omdat het fietsverkeer grotendeels aan de buitenrand van het natuurgebied fietst, is de verwachting dat dit niet leidt tot belangrijk nadelige gevolgen.
Gebruik natuurlijke hulpbronnen ²	Voor de ontwikkeling van natuur zijn geen natuurlijke hulpbronnen nodig. Er zijn geen andere natuurlijke hulpbronnen in het gebied aanwezig die invloed ondervinden van de voorgenomen activiteit.
Productie afvalstoffen ³	Er is geen sprake van productie van (gevaarlijke) afvalstoffen met nadelige milieugevolgen.
Verontreiniging en hinder	<u>Verontreiniging:</u> Bij de natuurontwikkeling is geen sprake van verontreiniging. Mogelijk ontstaat er een beperkt positief effect doordat het beperkte agrarische gebruik dat er in de huidige situatie nog is (met o.a. bemesting van de grond en stikstofdepositie) stopt. Wel kan het zo zijn dat door vernatting

² Toelichting: Van gebruik van natuurlijke hulpbronnen kan sprake zijn als een ontwikkeling gevolgen heeft voor op, of in de nabijheid van, de locatie aanwezige natuurlijke hulpbronnen. Denk bijvoorbeeld aan de onttrekking van grondwater of het delven van grondstoffen zoals zand of klei. Ook het kappen van bos als leefomgeving voor dieren of recreatiegebied voor mensen valt hieronder. Dit criterium is vooral van belang bij industriële activiteiten.

³ Afvalstoffen zijn stoffen (preparaten of voorwerpen) waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen (artikel 1.1, lid 1 Wet milieubeheer). Nadelige milieugevolgen kunnen ontstaan bij het vrijkomen van gevaarlijke afvalstoffen.

	van voormalige agrarische gronden (door het opzetten van het waterpeil) de hoeveelheid nutriënten in het water toeneemt. Het project leidt verder niet tot enige vorm van verontreiniging. Verder blijkt uit een vooronderzoek dat op een aantal plaatsen mogelijk bodemverontreiniging aanwezig is, variërend van gedempte sloten, oude boomgaarden (gebruik bestrijdingsmiddelen) tot een stortlocatie. <u>Hinder:</u> De schil rondom het Naardermeer moet dienen als een hydrologische buffer voor het Naardermeer. Dat betekent dat de grondwaterstand verhoogd zal worden. Dit kan mogelijk effect hebben op aangrenzende percelen (o.a. wonen, agrarische grond).
Risico voor ongevallen	Er wordt geen toename van het risico op ongevallen verwacht. Op het terrein wordt niet gewerkt met gevaarlijke stoffen.
2. Plaats van de projecten	
Bestaande grondgebruik	Het plangebied voor het inpassingsplan is in de huidige situatie grotendeels bestemd en in gebruik als natuurgebied. Op een deel van het plangebied geldt een agrarische bestemming en vinden nog agrarische activiteiten plaats. Op circa de helft van het gebied geldt bovenop de natuurbestemming een agrarische functieaanduiding, voor beperkt agrarisch medegebruik. In de praktijk wordt hier beperkt invulling aan gegeven en is het gebied grotendeels in gebruik als natuurgebied. Binnen het plangebied staan langs de rand enkele vrijstaande woningen. Aan de oostkant grenst het plangebied aan de bebouwing van Bussum. Verder grenst het plangebied hoofdzakelijk aan agrarische gronden, Ankeveense Plassen en de snelweg A1.
Rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen van het gebied	Het plangebied ligt niet in een grondwaterbeschermingsgebied. In het plangebied komen geen bijzondere natuurlijke hulpbronnen voor.
Opnamevermogen milieu met aandacht voor wetlands, kustgebieden, berg- en bosgebieden, reservaten en natuurparken, H/V richtlijngebieden, gebieden waar milieunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingsdichtheid, landschappelijk historisch cultureel of archeologische gebieden van belang.	Hieronder worden waardevolle/kwetsbare gebieden beschreven die mogelijk hinder kunnen ondervinden van de voorgenomen activiteit. Op de kenmerken van potentiële effecten wordt onder deel 3 van deze tabel nader ingegaan. Het gebied ligt binnen Natura 2000-gebied Naardermeer en grenst aan Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Het gehele gebied is tevens onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het gebied is grotendeels ingericht als natuurgebied. Er komen daardoor diverse beschermde soorten voor. De verandering van het waterpeil kan mogelijk ten kosten gaan van aanwezige habitattypen en/of beschermde soorten.

Het plangebied ligt in cultuurhistorisch waardevol gebied. Een deel van het plangebied ligt binnen het inundatiegebied en buitenring van de Stelling van Amsterdam. Het gehele gebied ligt daarnaast in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het gebied kent deels een middel hoge tot hoge verwachtingswaarde. Het Naardermeer en het gebied er omheen is door de provincie aangeduid als een aardkundig monument. Net buiten het plangebied staan enkele vrijstaande woningen. Aan de oostkant grenst het plangebied aan de bebouwing van Bussum.	
Op basis van (1.) de kenmerken en (2.) de plaats van het project zijn de volgende mogelijk belangrijk nadelige gevolgen naar voren gekomen: • Aantasting van waardevolle gebieden (Natura 2000 gebied Naardermeer/NNN, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam, Aardkundig monument Naardermeer, archeologische waarden); • Overlast voor woningen en agrarische percelen aangrenzend aan het plangebied door een veranderende grondwaterstand; • Verslechtering waterkwaliteit door toename nutriënten; • Effecten op aanwezige beschermde diersoorten; • Mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging. Op deze mogelijke gevolgen wordt bij '3. Kenmerken van het potentiële effect' ingegaan. Overige belangrijke nadelige gevolgen zijn niet te verwachten.	
3. Kenmerken van het potentiële effect	
Bereik van het effect (geografisch en grootte getroffen bevolking)	In alle gevallen zullen potentiële effecten lokaal optreden, in of direct aangrenzend aan het plangebied. Hinder voor omwonenden wordt niet verwacht. Waar nodig zullen peilscheidingen worden verhoogd om effecten van peilverhoging op de omgeving te voorkomen.
Grensoverschrijdend karakter	Er zijn geen landsgrensoverschrijdende effecten.
Orde van grootte en complexiteit effect	<u>Aantasting waardevolle gebieden:</u> Door het verhogen van het maximum waterpeil (en het vernatten van voormalige agrarische gronden) zal de hoeveelheid nutriënten in het water toenemen en de waterkwaliteit mogelijk verslechteren. Om die reden wordt de peilverhoging gefaseerd uitgevoerd en gemonitord en wordt de peilverhoging stopgezet en waar nodig teruggedraaid indien er negatieve effecten optreden. Daarmee worden significant negatieve effecten op voorhand uitgesloten. Wijziging van de agrarische functie in een natuurfunctie heeft geen negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Uit de natuurtoets die voor het inpassingsplan is uitgevoerd blijkt dat de voorgenomen natuurontwikkeling per saldo een positieve invloed heeft op zowel de omvang als de kwaliteit van het NNN. Met de

voorgenomen natuurontwikkeling wordt immers invulling gegeven aan de ontwikkeling van Natura 2000, KRW en NNN doelen. In het kader van Natura 2000 is tevens getoetst of er mogelijk significant negatieve effecten te verwachten zijn. Hieruit blijkt dat er per saldo geen sprake is van significant negatieve effecten (zie bijlage 1).

Cultuurhistorisch waardevolle gebieden: Het plangebied ligt in cultuurhistorisch waardevol gebied (Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam). Kenmerken van dit militaire erfgoed die in het plangebied nog herkenbaar zijn, zijn de openheid, de aanwezigheid van enkele bunkers in het plangebied en drie forten grenzend aan het plangebied (Fort Uitermeer aan de westzijde en forten Erica en het Hamerfort aan de oostzijde). Verder ligt er rondom en door het gebied een inundatiedijk. De schootsvelden van de forten liggen over een deel van het plangebied heen. In het kader van de natuurontwikkeling zal de openheid van het gebied niet veel veranderen. Grootste verandering zit in de verhoging van de waterpeilen. Objecten (lijn en punt) blijven behouden. De natuurontwikkeling leidt daarom niet tot aantasting van kenmerken van deze gebieden.

Archeologische waarden: Het gebied kent een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde. Er worden beperkt grondwerkzaamheden verricht (m.n. aanleg natuurvriendelijke oevers, plaggen en op enkele plekken verlagen oppervlak ten behoeve van het creëren van ondiep open water). In het inpassingsplan wordt daarom op gebieden met (middel)hoge verwachtingswaarde een dubbelbestemming archeologie opgenomen. Daarmee wordt geborgd dat voorafgaand aan graafwerkzaamheden getoetst wordt of nader archeologisch onderzoek nodig is. De grondwaterstand zal worden verhoogd. Omdat het vooral een verhoging van het grondwater betreft, is de verwachting dat de natuurontwikkeling niet zal leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor eventueel aanwezige archeologische waarden.

Aardkundige waarden: Het plangebied is aangewezen als aardkundig monument. Bijzonder aan dit gebied is dat op grond van de bodemkundige gegevens het ontstaan van het Naardermeer goed te reconstrueren is. Het project omvat geen ontgravingen die tot aantasting van deze bodemkundige opbouw leidt. Het inpassingsplan maakt geen ingrepen mogelijk die het aardkundige monument kunnen schaden.

Beschermde diersoorten: De voorgenomen natuurontwikkeling heeft per saldo een positieve invloed op de beschermde

	soorten die in het plangebied voorkomen, aangezien (de kwaliteit van) het leefgebied van de soorten hierdoor zal toenemen. Mogelijke effecten door hinder of verstoring worden gecompenseerd door de toename van nieuw onverstoorde leefgebied. <i>Bebouwing:</i> In het plangebied staan enkele vrijstaande woningen. Aangrenzend aan het plangebied ligt aan de oostzijde de bebouwing van Bussum. Door de grondwaterstandverhoging kunnen woningen mogelijk overlast ondervinden. Voor de meeste woningen geldt dat er geen noemenswaardige verandering optreedt in de grondwaterstanden ter plaatse. Voor een aantal woningen wordt een grondwaterstandverhoging van de gemiddeld hoogste grondwaterstand verwacht tot maximaal 3 cm. Dit wordt beschouwd als verwaarloosbaar. <i>Bodemverontreiniging:</i> Mogelijk aanwezige verontreiniging van de bodem is lokaal en beperkt van omvang. Indien er landschappelijke aanpassingen en/of werken uitgevoerd worden, zal de bodemkwaliteit op de verdachte locaties nader worden onderzocht. Indien nodig wordt de bodem eerst gesaneerd. Per saldo zou bij sanering een positief effect ontstaan op de bodemkwaliteit. <u>Conclusie:</u> De effecten zijn beperkt en lokaal van aard. Om significant negatieve effecten op Natura 2000 te voorkomen worden de effecten van de peilverhoging gemonitord. Om potentieel aanwezige archeologische waarden te beschermen wordt in het inpassingsplan een dubbelbestemming archeologie opgenomen (onderzoeksplicht bij grondwerkzaamheden). Ter voorkoming van grote grondwaterstandsveranderingen in de omgeving zal op sommige plekken de peilscheiding mogelijk verhoogd moeten worden.
Waarschijnlijkheid effect	Het landschap zal in het plangebied waarschijnlijk niet wezenlijk veranderen. De openheid blijft behouden. Aantasting van archeologische waarden worden niet verwacht omdat er alleen sprake is van een grondwaterstandsverhoging. Per saldo zal een positief effect ontstaan op aanwezige natuurwaarden doordat meer onverstoorde leefgebied ontstaat voor aanwezige soorten. Door middel van monitoring van de effecten van peilverhoging worden significant negatieve effecten voorkomen. De kans dat er effecten optreden als gevolg van grondwaterstandsverhoging bij woningen of in omliggend gebied is gering.

Duur, frequentie en omkeerbaarheid effect

Het verhogen van de grondwaterstand is permanent, maar in de toekomst ook weer omkeerbaar. Er vinden verder geen wijzigingen plaats waarvan effecten worden verwacht.

Gezien de te verwachten effecten zijn er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Nadere analyse in een MER is niet noodzakelijk.

Verantwoording

Titel	Aanmeldingsnotitie, m.e.r.-beoordeling Schil Naardermeer
Projectnummer	360910
Revisie	D3
Datum	19-10-2018
Auteur	Matthijs Vrij Peerdeman
E-mailadres	matthijs.vrijpeerdeman@sweco.nl
Gecontroleerd door	Marc Laeven
Goedgekeurd door	Lourens Hogenbirk

Bijlage 1: toetsing Natura 2000

Projectnummer: 360910
Referentienummer: SW000431.D1
Datum: 18-10-2018

Inpassingsplan herinrichting Schil Naardermeer

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming, Natura 2000

Verantwoording

Titel	Inpassingsplan herinrichting Schil Naardermeer
Subtitel	Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming, Natura 2000
Projectnummer	360910
Referentienummer	SW000431.D1
Revisie	D1
Datum	18-10-2018
Auteur(s)	Daniel Tuitert
E-mailadres	Daniel.Tuitert@sweco.nl
Gecontroleerd door	Hans Jaspers
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2.1	Keverdijkse Overscheense Polder	6
2.2	Naardermeer-Oost en Voormeer	6
2.3	Hilversumse Bovenmeent	6
2.4	Nieuwe Keverdijkse Polder Zuid en Noord	6
2.5	Zuidpolder	7
3	Toetsingskader	8
3.1	Wet natuurbescherming; Natura 2000	8
4	Natura 2000-gebied Naardermeer	10
4.1.1	Kenschets	10
4.1.2	Begrenzing	10
4.1.3	Instandhoudingsdoelstellingen	11
5	Effectanalyse en toetsing	12
5.1	Afbakening effecten	12
5.2	Oppervlakteverlies	12
5.2.1	Inleiding	12
5.2.2	Negatieve effecten	12
5.2.3	Positieve effecten	14
5.2.4	Per saldo toetsing	14
5.3	Stikstofdepositie	16
5.3.1	Inleiding	16
5.3.2	Negatieve effecten	16
5.3.3	Positieve effecten	16
5.4	Verstoring door geluid, trillingen, licht of optische verstoring	17
5.4.1	Negatieve effecten	17
5.4.2	Positieve effecten	17
5.4.3	Per saldo toetsing	18
6	Conclusie	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Nederland heeft een bijzondere, internationale verantwoordelijkheid voor natuur in laagveenmoerassen. Het Naardermeer behoort tot de belangrijkste laagveenmoerassen van ons land. Het gebied is begrensd als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en aangewezen als Natura 2000-gebied en als natuurlijk KRW-waterlichaam. Verder heeft het Naardermeer internationale status als wetland (Verdrag van Ramsar) en heeft de Raad van Europa het 'Europeaan diploma of protected areas' aan het gebied toegekend.

Rondom het Naardermeer ligt een bufferzone (de zogenaamde 'Schil Naardermeer'), die ook begrensd is als NNN en Natura 2000. Dit gebied is van groot belang als hydrologische buffer voor het Naardermeer. Voorwaarde voor het goed functioneren als buffer is hoogwaardige inrichting en beheer met een hoger waterpeil. Voor het duurzaam in stand houden van het Naardermeer is het juiste waterpeil en herstel van de invloed van voedselarm schoon kwelwater belangrijk. Tevens moet de agrarische belasting en stikstofdepositie worden teruggedrongen.

De meeste percelen zijn reeds verworven, enkele cruciale schakels ontbreken nog. Hier vinden nu nog agrarische activiteiten plaats, die realisatie van de natuur verhinderen. Eerder is tevergeefs geprobeerd om op vrijwillige basis tegen marktconforme grondprijzen de laatste agrarische percelen te verwerven. Dat is niet gelukt. Op 22 november 2016 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland besloten over mogelijke onteigening voor de natuur in de Schil. Dit besluit maakt de realisatie van de resterende NNN-opgave in het gebied mogelijk.

De provincie Noord-Holland wil nu de Schil inrichten conform de ambities van het Natuurbeheerplan, Natura 2000 beheerplan, de PAS-maatregelen, KRW-doelen en het Watergebiedsplan. Hiervoor is een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) noodzakelijk. Ter onderbouwing van het aspect ecologie voor het PIP is een deelrapport natuur opgesteld. De mogelijke effecten van het voorgenomen plan op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Naardermeer zijn in een separate toetsing onderzocht. Voorliggende rapportage bevat de uitkomsten van deze toetsing.

1.2 Doel

Het provinciale inpassingsplan (PIP) heeft als doel om de bestemming te wijzigen van percelen die momenteel nog geen natuurbestemming hebben. Om de realisatie van de Schil Naardermeer mogelijk te maken, zowel in privaatrechtelijke (grondverwerving) als publiekrechtelijke (planologisch) zin, moeten de vigerende bestemmingsplannen worden aangepast, zodat er op alle percelen een enkelbestemming natuur rust.

Voorliggende toetsing in het kader van Natura 2000 vormt de onderbouwing voor dit aspect natuur voor een goede ruimtelijke onderbouwing bij het PIP. Het betreft een toetsing op hoofdlijnen, waarbij op het detailniveau van het voorgenomen plan is beoordeeld tot welke effecten (negatief en/of positief) op Natura 2000 dit zou kunnen leiden. Op grond van deze toetsing kan worden bepaald in hoeverre de Wet natuurbescherming (Natura 2000) aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg staat.

Figuur 1: Kaart Schil Naardermeer met in kleur de verschillende deelgebieden.

2 Voorgenomen plan

Het Inpassingsplan ziet op het omzetten van de huidige bestemming(en) van de verschillende deelgebieden in een natuurbestemming. De betreffende deelgebieden worden ingericht conform het Inrichtingsplan dat hiervoor is opgesteld door Royal Haskoning DHV (2018). Onderstaand wordt per deelgebied een beknopte beschrijving gegeven van de opgaven uit het Inrichtingsplan. Voor een verdere detaillering van de verschillende inrichtingsmaatregelen wordt verwezen naar het Inrichtingsplan.

2.1 *Keverdijkse Overscheense Polder*

Dit gebied met zijn kenmerkende middeleeuwse verkavelings- en slotenpatroon is recentelijk grotendeels ingericht, maar daarbij is het waterpeil niet aangepast. De botanische ontwikkeling is om die reden nog gering. Bij de inrichting is het kenmerkende patroon behouden. Ingezet wordt op het versterken van de huidige waarden en potenties door het peil op te zetten en een flinke lengte flauwe oevers aan te leggen en een deel van de sloten te laten verlanden waardoor er moerassig lijnvormige elementen aan het gebied worden toegevoegd waar foeragerende moerasvogels van profiteren evenals libellen, vlinders en macrofauna.

2.2 *Naardermeer-Oost en Voormeer*

Dit deelgebied is grotendeels al ingericht en kent een peilbeheer gelijk aan dat binnen de peilscheiding. De natuurambities zijn botanisch rijke graslanden: dotterbloemhooilanden en blauwgraslanden, met op een enkele plaats open water en behoud van het kleinschalige, open landschap. Over delen van het Voormeer ligt het maaiveld nog te hoog ten opzichte van het waterpeil wat zich uit in haarden van gewoon haarmos. Door hier op basis van de heersende grondwaterpeilen een maaiveldverlaging door te voeren kunnen de omstandigheden voor schraallandsoorten sterk worden verbeterd. De verschraling wordt voortgezet middels hooilandbeheer.

2.3 *Hilversumse Bovenmeent*

Dit deelgebied bestaat uit ondiep aangelegde plassen, moeras (in het westen) en graslanden (voornamelijk in het oosten). De meentgronden in het oosten hebben een kenmerkend verkavelingspatroon. De graslanden worden gedomineerd door pitrus. Gericht beheer moet er voor zorgen dat deze soort niet meer dominant is, zodat de botanische potenties optimaal benut kunnen worden. Het peil kan nog enigszins worden opgezet. Door lengte aan flauwe oevers aan te leggen kan het gebied aan waarde winnen voor foeragerende moerasvogels en insecten. Om de kwaliteiten te behouden en de potenties te benutten (o.a. zwarte stern) moet het peil gelijk worden gesteld aan dat binnen de peilscheiding, moet de successie worden teruggezet (zodat slikranden en jonge, open helofytenvegetaties behouden blijven) en dienen de nog niet ingerichte delen vergelijkbaar te worden ingericht en beheerd (successie terugzetten in een cyclus van ca. 15 jaar). Doelsoorten zijn waterspitsmuis, noordse woelmuis, otter, ringslang, heikikker, rugstreeppad, meervleermuis en libellen als glassnijder, vroege glazenmaker, groene glazenmaker, bruine korenbout.

2.4 *Nieuwe Keverdijkse Polder Zuid en Noord*

Er van uitgaande dat het waterpeil hier nog fors omhoog kan, liggen er goede kansen voor de ontwikkeling van grootschalige vlakten waterriet en overjarige riet- en lisdoddevegetaties, rietgras- of biezen die in het voorjaar voldoende dekking bieden aan broedvogels. Gefa-

seerd aanpassen van het peil is van belang voor een vitale waterrietontwikkeling. De uiteindelijke waterpeil in de rietvegetaties is cruciaal, een diepte van minstens 20 cm (in oever- of inundatieriet) tot rietland met meer dan 50 cm water (waterriet). In gebieden met grote schommelingen van het waterpeil ontstaan dus vanzelf goede broedlocaties. Begrazing moet het gebied voldoende openhouden. Doelsoorten zijn: diverse libellensoorten, heikikker, ringslang. Om te voorkomen dat de dotterbloemhooiland-vegetaties in het zuidelijk in als gevolg van een maximale peilverhoging verdwijnen, zal peilaanpassing gefaseerd moeten gebeuren. Dit omdat de bijzondere vegetaties zich dan, afhankelijk van de maaiveldhoogten en de uiteindelijke peilkeuze, zich elders binnen het deelgebied kunnen ontwikkelen. De gefaseerde peilaanpassing geeft de vegetatie de mogelijkheid zich op de veranderende situatie aan te passen.

2.5 *Zuidpolder*

Dit bosgebied kan zich ontwikkelen tot een laagveenbos. Het vormt daarmee de ecologische, natte schakel aansluitend op de ecologische verbinding onder de A1 geschikt voor de doelsoorten ringslang, waterspitsmuis, otter, bever, noordse woelmuis, meervleermuis, libellen, dagvlinders en amfibieën. Met behoud van de structuurrijke graslanden bij de Visserij. Peilverhoging om boomsoorten van het natte laagveenmilieu te bevorderen zal leiden tot sterfte van boomsoorten die niet tegen natte condities kunnen. Peilaanpassing kan dan ook pas doorgang vinden nadat zich aan de noordkant van de Meerkade een volwaardig bos heeft ontwikkeld om als buffer te dienen voor geluid en stikstof belasting vanaf de A1 voor het Naardermeer. Vanwege de huidige essentaksterfte hier, zal de omvorming nog enige tijd in beslag nemen. Het vooruitlopend daarop creëren van enige openheid, in de zone die vanuit de reeds aanwezige open gebieden binnen de peilscheiding van het Naardermeer aansluit op de toekomstige ecologische verbinding onder de A1, is gewenst.

3 Toetsingskader

3.1 *Wet natuurbescherming; Natura 2000*

De Wet natuurbescherming, onderdeel Natura 2000, heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Plannen, projecten of andere handelingen die (significant) negatieve effecten op de doelstellingen van deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking.

Voorliggende toetsing in het kader van Natura 2000 wordt uitgevoerd ten behoeve van het Inpassingsplan. Op grond van artikel 2.7, eerste lid, Wet natuurbescherming mag een bestuursorgaan in beginsel geen plan (bijv. Inpassingsplan) vaststellen dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Een dergelijk plan dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied mag alleen dan worden vastgesteld indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden. Dat betekent dat er geen alternatieven mogen zijn (A), er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang (D) en het verlies aan Natura 2000 waarden gecompenseerd moet worden (C). Voorgaande geldt echter niet voor plannen die direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied.

Voor de uitvoeringsfase van het inrichtingsplan is het tweede lid van artikel 2.7 Wet natuurbescherming van belang. Hierin is aangegeven dat het verboden is zonder vergunning projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. In artikel 2.9 Wet natuurbescherming is echter een uitzonderingsbepaling opgenomen op het verbod genoemd in artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming.

Het verbod, bedoeld in [artikel 2.7, tweede lid](#), is niet van toepassing op projecten en andere handelingen die zijn beschreven in en worden gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in [artikel 2.3](#) of een programma als bedoeld in [artikel 1.13, eerste, zevende, of achtste lid](#), of een plan of programma als bedoeld in artikel 2.3, vijfde lid, indien:

- a. ten aanzien van het plan of het programma, althans het desbetreffende onderdeel, een passende beoordeling van projecten als bedoeld in [artikel 2.7, derde lid, onderdeel a](#), is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, onderscheidenlijk rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, derde lid, onderdeel b voor het Natura 2000-gebied, en*
 - b. het bestuursorgaan dat het plan of het programma heeft vastgesteld tevens bevoegd is voor de verlening van een vergunning als bedoeld in [artikel 2.7, tweede lid](#), voor een dergelijk project, onderscheidenlijk een dergelijke handeling, of, als dat niet het geval is, het laatstbedoelde bestuursorgaan heeft ingestemd met het onderdeel van het plan of programma dat betrekking heeft op het project, onderscheidenlijk de andere handeling.*
-

De maatregelen uit het Inrichtingsplan worden (mede) getroffen vanuit het oogpunt van herstelmaatregelen ten aanzien van Natura 2000. Momenteel wordt een nieuw Natura 2000 Beheerplan voor het Naardermeer opgesteld. De maatregelen uit het Inrichtingsplan worden in het Natura 2000 Beheerplan Naardermeer als instandhoudingsmaatregelen opgenomen.

Dit betekent dat de betreffende maatregelen op grond van artikel 2.9 Wet natuurbescherming zijn vrijgesteld van de vergunningplicht van artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming.

Per 1 januari 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht. Het PAS maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit natuurbescherming in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling natuurbescherming zijn procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen.

4.1.3 Instandhoudingsdoelstellingen

Het Naardermeer is zowel in het kader van de Vogelrichtlijn als in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen voor verschillende soorten habitattypen, habitatsoorten, broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten. In onderstaande tabel is weergegeven voor welke kwalificerende waarden het Natura 2000-gebied is aangewezen en welke instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten zijn geformuleerd.

Tabel 4.1.3: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Naardermeer.

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal paren
Habitattypen					
H3140	Kranswierwateren	=	=		
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	=		
H4010B	Vochtige heiden (laagveengebied)	=	=		
H6410	Blauwgraslanden	>	>		
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=		
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	=	=		
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	>	>		
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	=	=		
H91D0	*Hoogveenbossen	=	>		
Habitatsoorten					
H1016	Zeggekorfslak	=	=	=	
H1082	Gestreepte waterroofkever	>	>	>	
H1134	Bittervoorn	=	=	=	
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=	
H1903	Groenknolorchis	=	=	=	
H4056	Platte schijfhoren	=	=	=	
Broedvogels					
A017	Aalscholver	=	=		1800
A029	Purperreiger	=	=		60
A197	Zwarte Stern	>	>		35
A292	Snor	=	=		30
A298	Grote karekiet	>	>		10
Niet-broedvogels					
A041	Kolgans	=	=		Behoud
A043	Grauwe Gans	=	=		Behoud

= behoud

> uitbreiding/verbetering

5 Effectanalyse en toetsing

5.1 Afbakening effecten

In het Inrichtingsplan is weergegeven welke maatregelen in de verschillende deelgebieden uitgevoerd zullen worden. Het betreft globaal de volgende maatregelen:

- Aanpassing bandbreedte waterpeilen;
- Baggerwerkzaamheden t.b.v. de verbetering van de situatie voor de waterplanten-vegetatie in de aanwezige watergangen;
- Realisatie civiele kunstwerken i.v.m. het aanleggen van een peilscheiding;
- Natuurontwikkeling (plas-dras, rietmoeras, ondiep open water, vogeleilanden);
- Maaiveldverlagingen en ontgraven van grondruggen tot een niveau van omringend maaiveld.

De maatregelen vinden plaats binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Naardermeer. De volgende storingsaspecten zijn relevant;

- Oppervlakteverlies van kwalificerende habitattypen en/of leefgebieden van kwalificerende soorten;
- Verzuring of vermeting van kwalificerende habitattypen en/of leefgebieden van kwalificerende soorten als gevolg van stikstofdepositie;
- Verstoring van kwalificerende soorten door geluid, licht, trillingen of optische verstoring;
- Verdroging of vernatting als gevolg van peilwijzigingen.

Effecten als gevolg van oppervlakteverlies, door stikstofdepositie en door verstoring als gevolg van geluid, licht, trillingen of optische verstoring worden meegenomen in de effectanalyse die in de volgende paragrafen plaatsvindt. De mogelijke gevolgen van de voorgenomen peilwijzigingen (peilopzet) als gevolg van het Inrichtingsplan hebben geen directe relatie met de bestemmingswijziging die in het PIP wordt mogelijk gemaakt. De peilopzet zal via een nieuw peilbesluit mogelijk worden gemaakt. In dat kader zal een toetsing worden uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de peilopzet op de binnen de kades gelegen kwalificerende habitattypen en/of leefgebieden van kwalificerende soorten die gevoelig zijn voor peilveranderingen. Dit aspect maakt geen onderdeel uit van de voorliggende toetsing.

5.2 Oppervlakteverlies

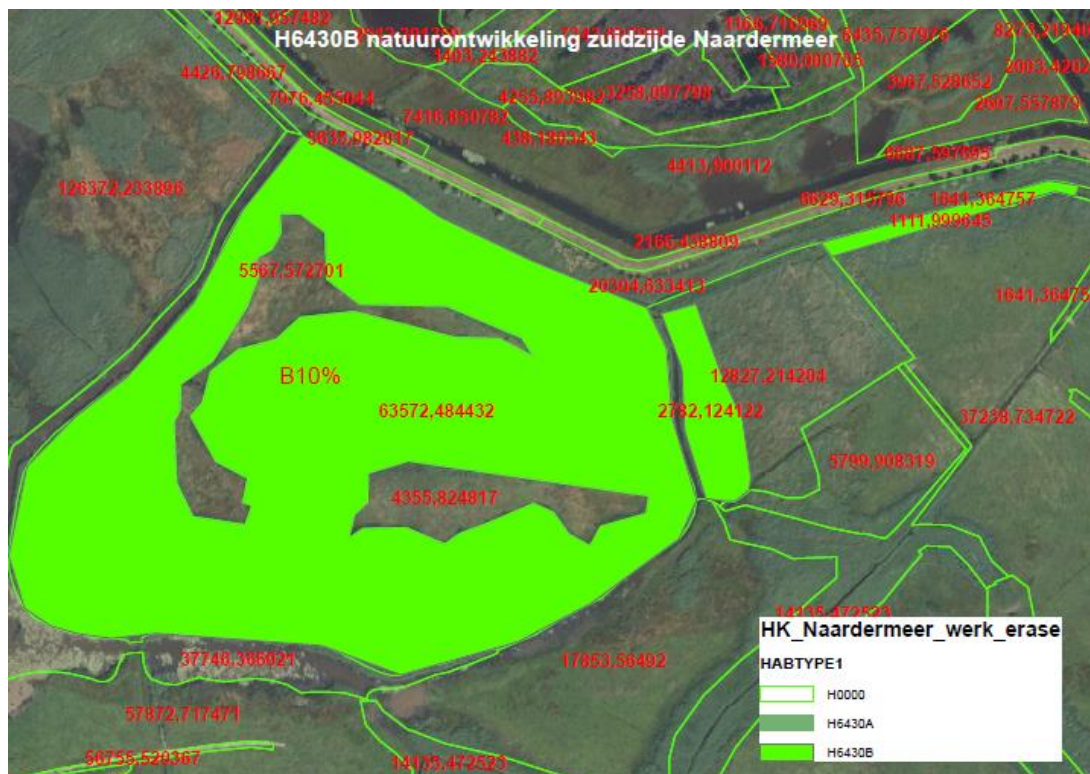
5.2.1 Inleiding

Mogelijke effecten als gevolg van oppervlakteverlies kunnen alleen optreden in de aanlegfase wanneer herontwikkeling van het gebied met mechanisch materieel plaatsvindt.

5.2.2 Negatieve effecten

Habitattypen

In de Schil liggen enkele natte ruigtes die kwalificeren als H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje). Het habitatype is aanwezig in het deelgebied Nieuwe Keverdijkse Polder Noord. Het habitatype is – evenals het subtype A (moerasspirea) – recent aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Naardermeer toegevoegd door middel van een wijzigingsbesluit.

Figuur 5.2.2: Habitattypen in de Schil (deelgebied Nieuwe Keverdijkse Polder Noord).

In het deelgebied Nieuwe Keverdijkse Polder Noord vinden geen inrichtingsmaatregelen plaats ter plaatse van het habitattype H6430 Ruigten en zomen. Van oppervlakteverlies op dit habitattype is derhalve geen sprake.

In de Schil liggen geen andere kwalificerende habitattypen, deze bevinden zich binnen de kades van het Naardermeer. Van oppervlakteverlies op kwalificerende habitattypen is derhalve geen sprake.

Habitatsoorten

In de Schil komen de kwalificerende habitatsoorten groenknolorchis en zeggekorfslak niet voor. Inrichtingsmaatregelen leiden derhalve niet tot oppervlakteverlies op groeiplaatsen van de groenknolorchis en/of leefgebieden van zeggekorfslak.

In de watergangen in de Schil komen (mogelijk) de kwalificerende habitatsoorten gestreepte waterroofkever, bittervoorn, kleine modderkruiper en platte schijfhoren voor in watergangen of plassen in het gebied. Als gevolg van de inrichtingsmaatregelen kan plaatselijk leefgebied van de genoemde kwalificerende habitatsoorten verloren gaan.

Vogelsoorten

In de Schil zijn vrijwel geen broedterritoria van kwalificerende broedvogelsoorten aanwezig. Aalscholver, purperreiger, zwarte stern en grote karekiet broeden niet in de Schil. Van op-

pervlakteverlies aan broedbiotoop van deze soorten als gevolg van de inrichtingsmaatregelen is derhalve geen sprake. Alleen de kwalificerende broedvogelsoort snor komt als broedvogel voor binnen de Schil. De soort broedt in uitgestrekte rietvegetaties in moerasgebieden. Vooral natte overjarige rietvegetaties met waterriet, lisdodden en hoge zeggensoorten (oeverzegge) hebben de voorkeur. De kern van het verspreidingsgebied van de snor in het Naardermeer ligt binnen de kades en dus buiten de Schil. Als gevolg van de inrichtingsmaatregelen kan plaatselijk broedbiotoop van de snor verloren gaan tijdens de aanlegfase. Aangezien er gefaseerd wordt gewerkt, en na afronding van de werkzaamheden nieuw broedgebied voor de snor ontstaat is sprake van een tijdelijk effect op een beperkt deel van de totale broedpopulatie in het Naardermeer. Mogelijke aantasting van broedterritoria van de snor in de Schil tijdens de aanlegfase is beperkt tot hooguit enkele territoria. De aantallen van de snor in het Naardermeer schommelen de laatste jaren enigszins maar liggen gemiddeld genomen met ca. 70 broedpaar (ruim) boven het instandhoudingsdoel van 30 broedpaar.

In de Schil is momenteel geschikt leefgebied (foerageergebied) voor de kwalificerende broedvogelsoorten aalscholver, purperreiger en zwarte stern aanwezig in de vorm van watergangen en enkele kleinere plassen. Voor aalscholver en zwarte stern is sprake van sub-optimaal foerageergebied in de Schil. De belangrijkste foerageergebieden voor aalscholver bevinden zich in het Markermeer en IJsselmeer en voor zwarte stern binnen de kades van het Naardermeer. Voor purperreiger vormen de meer extensief beheerde graslanden en watergangen in de Schil wel een belangrijk deel van het foerageergebied van de soort. Als gevolg van de herinrichting kan dit foerageergebied tijdelijk in omvang en/of kwaliteit worden aangetast. Aangezien er gefaseerd wordt gewerkt, en na afronding van de werkzaamheden nieuw foerageergebied voor de purperreiger ontstaat is sprake van een tijdelijk effect op een beperkt deel van het totale areaal aan foerageergebied voor de soort in het Naardermeer.

De in het gebied rustende kwalificerende ganzensoorten kolgans en grauwe gans verblijven voornamelijk op de grotere plassen in het bekade deel van het Naardermeer. De ganzensoorten foerageren buiten het Natura 2000-gebied op graslanden en andere agrarische percelen. Als gevolg van lokale inrichtingsmaatregelen in de Schil gaat geen rust- of foerageergebied voor de kwalificerende ganzensoorten verloren. Slaapplaatsen worden als gevolg van de voorgenomen herinrichting van de Schil niet aangetast.

5.2.3 Positieve effecten

Het hoofddoel van de inrichtingsmaatregelen betreft natuurontwikkeling. Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal leefgebied voor de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren. Dit zelfde geldt voor broed- en leefgebied voor kwalificerende broedvogelsoorten zoals snor, purperreiger, grote karekiet en zwarte stern.

5.2.4 Per saldo toetsing

Habitattypen

De voorgenomen herinrichting van de Schil leidt niet tot oppervlakteverlies op kwalificerende habitattypen. Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden mogelijkheden voor de ontwikkeling van kwalificerende habitattypen zoals H3140 Kranswierwateren,

H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, H6430 Ruigten en zomen en mogelijk H7140 Overgangs- en trilvenen. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Habitatsoorten

In de Schil komen lokaal (mogelijk) enkele leefgebieden van de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren voor. Als gevolg van de herinrichting kunnen deze leefgebieden tijdelijk in omvang en/of kwaliteit worden aangetast. Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal leefgebied voor de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Vogelsoorten

In de Schil komen lokaal enkele broedterritoria van de kwalificerende broedvogelsoort snor voor. Andere kwalificerende broedvogelsoorten broeden momenteel niet in de Schil. Als gevolg van de herinrichting kunnen enkele broedterritoria van de snor tijdelijk in omvang en/of kwaliteit worden aangetast. Dit is echter beperkt tot hooguit enkele broedterritoria, veruit het grootste gedeelte van de broedterritoria binnen de kades van het Naardermeer en in de Schil blijft onaangetast. De soort zit momenteel met rond de 70 broedpaartjes (ruim) boven het instandhoudingsdoel van 30 broedpaar. Van significante gevolgen voor de snor is derhalve geen sprake. Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal broedgebied voor de snor en voor andere kwalificerende broedvogelsoorten zoals grote karekiet en zwarte stern. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect op de omvang en kwaliteit van het leefgebied van de snor en andere kwalificerende broedvogelsoorten. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

In de Schil is lokaal geschikt foerageergebied voor de kwalificerende broedvogelsoorten aalscholver, purperreiger en zwarte stern aanwezig. Voor aalscholver en zwarte stern geldt dat de Schil in de huidige situatie slechts marginaal geschikt is. Voor purperreiger vormen de meer extensief beheerde graslanden en watergangen in de Schil wel een belangrijk deel van het foerageergebied van de soort. Als gevolg van de herinrichting kan dit foerageergebied tijdelijk in omvang en/of kwaliteit worden aangetast. Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal foerageergebied voor de purperreiger en voor andere kwalificerende broedvogelsoorten zoals aalscholver en zwarte stern. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect op de omvang en kwaliteit van het leefgebied van genoemde soorten. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.3 Stikstofdepositie

5.3.1 Inleiding

Mogelijke negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen alleen optreden in de aanlegfase wanneer met mechanisch materieel zal worden gewerkt.

5.3.2 Negatieve effecten

In de Schil zelf liggen geen voor stikstof gevoelige kwalificerende habitattypen, deze bevinden zich binnen de kades van het Naardermeer. In de Schil liggen enkele natte ruigtes die kwalificeren als H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea) en/of H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje), maar deze habitattypen zijn niet gevoelig voor stikstofdepositie. Bovendien wordt de kritische depositiewaarde (KDW) van deze habitattypen momenteel niet overschreden door de achtergronddepositie.

Uit de PAS-gebiedsanalyse voor het Naardermeer (versie M16L, 2017) blijkt dat de habitattypen H4010B Vochtige heiden, H6410 Blauwgraslanden, H7140A Trilvenen, H7140B Veenmosrietlanden en H91D0 Hoogveenbossen gevoelig zijn voor stikstofdepositie, waarbij de kritische depositiewaarde van deze habitattypen wordt overschreden door de huidige achtergronddepositie. Ditzelfde geldt voor de leefgebieden van de kwalificerende habitattoorten zeggekorfslak en groenknolorchis. Als gevolg van de uitstoot aan stikstofdepositie tijdens werkzaamheden in de aanlegfase kan tijdelijk sprake zijn van een toename aan stikstofdepositie op de genoemde kwalificerende habitattypen en/of leefgebieden van kwalificerende soorten. Aan de hand van een Aeries berekening kan bepaald te worden hoe groot de toename aan stikstofdepositie is. Op grond daarvan kan beoordeeld worden in hoeverre dit kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van deze habitattypen en/of leefgebieden van soorten. Aangezien de aanlegfase tijdelijk is, zijn permanente effecten uitgesloten.

5.3.3 Positieve effecten

De gronden in het plangebied hebben momenteel (deels) een agrarische functie, waarbij sprake is van beweiding en bemesting. Na de herinrichting vervalt het agrarische gebruik op deze percelen, wat een positief effect heeft op de stikstofuitstoot in het Naardermeer. Weliswaar zal plaatselijk begrazingsbeheer plaatsvinden, maar dit leidt niet tot een vergelijkbare stikstofuitstoot als bij het huidige agrarische gebruik van de percelen.

Daar waar nog veen aanwezig is in de Schil (bijvoorbeeld bij de landbouwpercelen) vindt momenteel veenoxidatie plaats. Dit leidt mede tot eutrofiëring van het oppervlaktewater door een grote bijdrage aan de achtergrondbelasting van het slootwater met (onder ander) stikstof. Door het waterpeil op te zetten wordt verdergaande oxidatie voorkomen, wat een positief effect heeft op de stikstofbelasting in het gebied.

5.2.3 Per saldo toetsing

Per saldo zal sprake zijn van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie gedurende de aanlegfase op het Naardermeer (en mogelijk op omliggende Natura 2000-gebieden). Hoe groot de tijdelijke toename op daarvoor gevoelige habitattypen en/of leefgebieden van soorten is, kan zonder Aeries berekening niet worden vastgesteld. Aan de hand van een Aeries berekening kan bepaald te worden hoe groot de toename aan stikstofdepositie is. Op grond daarvan kan beoordeeld worden in hoeverre dit kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van deze habitattypen en/of leefgebieden van soorten. Aangezien de aanlegfase tijdelijk is, zijn permanente effecten uitgesloten. Er kan indien noodzakelijk gebruik gemaakt worden van ontwikkelingsruimte in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Het PAS is reeds passend beoordeeld met als conclusie dat significante gevolgen kunnen

worden uitgesloten. Een projectspecifieke passende beoordeling is derhalve niet aan de orde.

5.4 *Verstoring door geluid, trillingen, licht of optische verstoring*

5.4.1 *Negatieve effecten*

Mogelijke negatieve effecten als gevolg van oppervlakteverlies kunnen alleen optreden in de aanlegfase wanneer met mechanisch materieel zal worden gewerkt. Ten aanzien van het aspect verstoring geldt dat alleen soorten (kwalificerende habitatsoorten en/of vogelsoorten) mogelijk effecten kunnen ondervinden. Habitattypen zijn niet gevoelig voor verstoring.

Habitatsoorten

De kwalificerende habitatsoorten gestreepte waterroofkever, bittervoorn, kleine modderkruiper en platte schijfhoren die (mogelijk) in de Schil voorkomen zijn volgens de Effectenindicator van het ministerie van LNV (mogelijk) gevoelig voor verstoring door geluid, licht, trillingen en optische verstoring. Deze gevoeligheid betreft vooral harde onverwachte geluiden die tot grote drukverschillen onderwater kunnen leiden, zoals heiwerkzaamheden. Ook langsvarende motorboten kunnen o.a. vissen verstoren (Opzeeland et al., 20072). Er is, voor zover bekend, geen onderzoek gedaan naar effecten van geluidbelasting door kranen en dumpers op onder water levende vissen en ongewervelden. Op grond van de fysica van geluid valt verstoring van door verkeersgeluid echter uit te sluiten. De overdracht van geluid boven water (trillingen/golven in lucht) naar onder water (trillingen/golven in water) is namelijk zeer gering. Het wateroppervlak reflecteert namelijk het geluid. Mogelijk kunnen de trillingen die het werkmaterieel veroorzaken tijdelijk zorgen voor een verstoring van genoemde kwalificerende habitatsoorten op korte afstand van de bron. Aangezien de effectafstand van trillingen beperkt is tot korte afstand van de bron en er gefaseerd gewerkt wordt, blijft er telkens voldoende geschikt leefgebied onverstord waarnaar dieren tijdelijk kunnen uitwijken.

Vogelsoorten

Op grond van de Wet natuurbescherming is het niet toegestaan om broedende vogels te verstoren indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Op plaatsen in de Schil waar de kwalificerende broedvogelsoort snor broedt, zal daarom niet tijdens het broedseizoen worden gewerkt. Een significante verstoring van de kwalificerende broedvogelsoort snor kan derhalve worden uitgesloten. Ditzelfde geldt voor kwalificerende broedvogelsoorten die binnen het bekade deel van het Naardermeer broeden. De in het gebied rustende kwalificerende ganzensoorten kolgans en grauwe gans verblijven voornamelijk op de grotere plassen in het bekade deel van het Naardermeer. Als gevolg van lokale inrichtingsmaatregelen in de Schil zullen deze grotere plassen niet zodanig worden verstoord dat dit leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van de beide ganzensoorten (behoud omvang en kwaliteit voor behoud van de populatie).

5.4.2 *Positieve effecten*

De gronden in het plangebied hebben momenteel (deels) een agrarische functie, waarbij sprake is van agrarische bedrijvigheid in het plangebied. Na de herinrichting ontstaan er bovendien in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal leefgebied voor de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn,

kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren en kwalificerende vogelsoorten zoals purperreiger, snor en zwarte stern. Deze gebieden krijgen een natuurbestemming en het huidige (agrarische) gebruik dat lokaal tot verstoring kan leiden komt te vervallen. Genoemde kwalificerende soorten krijgen derhalve een groter onverstoord leefgebied ter beschikking dan in de huidige situatie het geval is.

5.4.3 Per saldo toetsing

Habitatsoorten

In de Schil komen lokaal (mogelijk) enkele leefgebieden van de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren voor. Als gevolg van de herinrichting kunnen aanwezige soorten tijdelijk verstoord worden als gevolg van trillingen veroorzaakt door mechanisch materieel. Aangezien de effectafstand van trillingen beperkt is tot korte afstand van de bron en er gefaseerd gewerkt wordt, blijft er telkens voldoende geschikt leefgebied onverstoord waarnaar dieren tijdelijk kunnen uitwijken. Van een significante verstoring die leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen is derhalve geen sprake.

Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal leefgebied voor de kwalificerende habitatsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren. Deze gebieden krijgen een natuurbestemming en het huidige (agrarische) gebruik dat lokaal tot verstoring kan leiden komt te vervallen. Genoemde kwalificerende habitatsoorten krijgen derhalve een groter onverstoord leefgebied ter beschikking dan in de huidige situatie het geval is. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Vogelsoorten

In de Schil komen lokaal enkele broedterritoria van de kwalificerende broedvogelsoort snor voor. Andere kwalificerende broedvogelsoorten broeden momenteel niet in de Schil. Aangezien het op grond van de Wet natuurbescherming niet is toegestaan om zonder ontheffing tijdens het broedseizoen in gebruik zijnde nesten van beschermde vogelsoorten aan te tasten of beschermde vogelsoorten te verstoren voor zover dit kan leiden tot een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort, kan er op plaatsen waar de snor broedt niet in het broedseizoen worden gewerkt. Verstoring van in de Schil broedende snorren is derhalve niet aan de orde. Aangezien de effectafstand van de werkzaamheden beperkt is tot korte afstand van de bron en er gefaseerd gewerkt wordt, blijft er bovendien telkens voldoende geschikt broedgebied onverstoord waarnaar dieren tijdelijk kunnen uitwijken. Ditzelfde geldt voor het foerageergebied van de purperreiger die in de Schil foerageert maar binnen de kades van het Naardermeer broedt. Van een significante verstoring die leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen is derhalve geen sprake.

Na de herinrichting ontstaan er in verschillende deelgebieden op grote schaal plas-dras situaties, rietmoeras en ondiep open water als optimaal broedgebied voor de snor en voor andere kwalificerende broedvogelsoorten zoals zwarte stern en als foerageergebied voor de purperreiger. Deze gebieden krijgen een natuurbestemming en het huidige (agrarische) gebruik dat lokaal tot verstoring kan leiden komt te vervallen. Genoemde kwalificerende vogelsoorten krijgen derhalve een groter onverstoord leefgebied ter beschikking dan in de huidige

situatie het geval is. Per saldo is derhalve sprake van een positief effect. Significante gevolgen kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

6 Conclusie

Op basis van de effectbeoordeling en toetsing aan de bepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000 worden de volgende conclusies getrokken:

- De voorgenomen herinrichting van de Schil Naardermeer kan plaatselijk leiden tot een beperkte aantasting van leefgebied van enkele kwalificerende habitatsoorten en broedvogelsoorten, maar per saldo ontstaat er als gevolg van de herinrichting meer nieuw leefgebied voor deze kwalificerende soorten. Per saldo is derhalve geen sprake van significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Naardermeer als gevolg van oppervlakteverlies. Er is juist sprake van een toename aan geschikt leefgebied voor de genoemde soorten.
- De voorgenomen herinrichting van de Schil Naardermeer kan plaatselijk leiden tot een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen en/of leefgebieden van soorten in het Natura 2000-gebied Naardermeer (en mogelijk ook op Natura 2000-gebieden daarbuiten). Hoe groot de tijdelijke toename aan stikstofdepositie is, kan zonder Aerius berekening niet worden vastgesteld. Aangezien de aanlegfase tijdelijk is, zijn permanente effecten uitgesloten. Indien nodig kan gebruik gemaakt worden van ontwikkelingsruimte op grond van het PAS. Aangezien het PAS reeds passend is beoordeeld, is geen project specifieke passende beoordeling noodzakelijk.
- De voorgenomen herinrichting van de Schil Naardermeer kan plaatselijk leiden tot een beperkte verstoring van enkele kwalificerende habitatsoorten en broedvogelsoorten als gevolg van trillingen en optische verstoring, maar per saldo ontstaat er als gevolg van de herinrichting meer nieuw onverstoord leefgebied voor deze kwalificerende soorten. Per saldo is derhalve geen sprake van significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Naardermeer als gevolg van verstoring.
- Voor de uitvoeringsfase van het Inrichtingsplan is het tweede lid van artikel 2.7 Wet natuurbescherming in combinatie met artikel 2.9 Wet natuurbescherming van belang. Aangezien de inrichtingsmaatregelen in het nieuwe Natura 2000 Beheerplan Naardermeer worden opgenomen, geldt een vrijstelling van het verbod in artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.